

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 sierpnia 2016 r.

Pozycja 481

POSTANOWIENIE

z dnia 28 lipca 2016 r.

Sygn. akt Ts 128/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący i sprawozdawca

Piotr Tuleja

Andrzej Wróbel

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M. I. w sprawie zgodności:

art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 oraz art. 530 w zw. z art. 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380, ze zm.) z art. 2, art. 64 ust. 3 oraz art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 czerwca 2016 r. (data nadania) M. I. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 oraz art. 530 w zw. z art. 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2016.380, ze zm.; dalej: kc lub kodeks cywilny) z art. 2, art. 64 ust. 3 oraz art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Dnia 10 czerwca 2012 r. Skarb Państwa, reprezentowany przez Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w Z., wystąpił przeciwko skarżącej z pozwem, żądając uznania za bezskuteczne w stosunku do niego dwóch darowizn z 21 września 2007 r., na mocy których małżonek skarżącej (dłużnik Skarbu Państwa z tytułu zobowiązań podatkowych) darował jej prawo użytkowania wieczystego gruntu będącego własnością Skarbu Państwa wraz z własnością położonego na tym gruncie budynku oraz przysługujące mu prawo własności nieruchomości gruntowej. Wyrokiem z sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w W. – Wydział XXV Cywilny (dalej: Sąd Okręgowy w W.) uwzględnił powództwo i uznał obie umowy darowizny za bezskuteczne względem Skarbu Państwa. Wyrokiem z czerwca 2014 r., doręczonym skarżącej 23 stycznia 2015 r., Sąd Apelacyjny w W. – Wydział VI Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny w W.) oddalił apelację skarżącej. Postanowieniem z lutego 2016 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej skarżącej do rozpoznania.

Zdaniem skarżącej art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 i art. 530 w zw. z art. 1 kc w zakresie, w jakim zastosowano je do ochrony zobowiązań podatkowych, naruszają przysługujące skarżącej prawo własności, ponieważ: prowadzą do pozbawienia obywatela jego własności bez wyraźnego przepisu ustawy (art. 64 ust. 3 Konstytucji); „polegają na stosowaniu analogii w sposób sprzeczny z powszechnie przyjętymi, tradycyjnymi regułami tej metody prawniczej i dobrego prawa w ogólności – zakazu stosowania obowiązków (ingerencji w prawa podmiotowe) oraz zakazu rozszerzania wyjątków” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „wprowadzają ingerencję w podstawowe ekonomiczne prawo obywatelskie poza demokratyczną procedurą ustawodawczą (...), w sposób niezapewniający obywatelom możliwości zapoznania się z normą i dostosowania swojego zachowania do jej treści” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „naruszają zasadę zaufania obywatela do państwa i [prawa] stanowionego przez państwo, albowiem na podstawie znajomości ustawy obywatel zyskuje podstawne przekonanie, że skutek w postaci stosowania art. 527 kc do zobowiązań podatkowych nie może mieć miejsca” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji); „wprowadzają pozaustawową ingerencję w prawo własności z możliwością jej stosowania bez sprecyzowania zakresu czasowego (momentu wejścia w życie normy), a przez to dopuszczają stosowanie jej wstecz” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i art. 2 Konstytucji), a także „nakładają na własność obywateli (niebędących podatnikami) rzeczywisty ciężar podatku bez regulacji ustawowej” (art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na etapie wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej Trybunał Konstytucyjny bada, czy spełnia ona wymagania określone w art. 64–66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK) i czy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o TK, m.in. czy wydanie orzeczenia jest zbędne lub niedopuszczalne (art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK), lub czy skarga nie jest oczywiście bezzasadna (art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK).

2. Zdaniem skarżącej art. 527 § 1 w zw. z art. 530 w zw. z art. 1 kc oraz art. 530 w zw. z art. 1 kc w zakresie, w jakim „dopuszczalne jest ich stosowanie do należności publicznoprawnych w postaci zobowiązań podatkowych”, są niezgodne z art. 64 ust. 3 Konstytucji oraz z art. 64 ust. 3 w zw. z art. 2 i w zw. z art. 217 Konstytucji.

3. Zgodnie z art. 64 ustawy o TK skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, w terminie 3 miesięcy od doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

3.1. Trybunał przypomina, że do wyczerpania drogi prawnej dochodzi wraz z uzyskaniem przez skarżącego prawomocnego rozstrzygnięcia w następstwie skorzystania z przysługujących mu zwyczajnych środków odwoławczych. Wniesienie nadzwyczajnych środków zaskarżenia – np. skargi kasacyjnej w sprawach cywilnych – wykracza poza ramy tak rozumianej drogi prawnej, nie wpływa więc na bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (zob. m.in. postanowienie TK z 7 grudnia 2011 r., sprawa Ts 163/11, OTK ZU nr 6/B/2011, poz. 499).

3.2. Jak ustalił Trybunał, prawomocny wyrok sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem doręczono skarżącej 23 stycznia 2015 r., a skargę złożyła ona dopiero 20 czerwca 2016 r., po niespełna 3 miesiącach od uzyskania postanowienia Sądu Najwyższego odmawiającego przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wyraźnie zaś w skardze jako

orzeczenie, z którym łączy naruszenie swoich konstytucyjnych praw, skarżąca wskazała nie postanowienie Sądu Najwyższego, lecz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z czerwca 2014 r. Z doręczeniem tego wyroku powinna ona więc wiązać początek biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Termin do wniesienia skargi upłynął zatem już 23 kwietnia 2015 r.

W tym stanie rzeczy Trybunał stwierdza, że skargę wniesiono po terminie, dlatego jej rozpatrzenie jest niedopuszczalne, a to uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu (art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK).

4. Niezależnie od powyższego Trybunał zauważa, że skarżąca składa już po raz drugi skargę o tej samej treści, tzn. identyczną w zakresie tak przedmiotu skargi, jak i sformułowanych w niej zarzutów, a także powiązaną z tożsamą sprawą. Pierwszą skargę skarżąca wniosła w terminie, bo 22 kwietnia 2015 r. Trybunał odmówił jednak nadania jej dalszego biegu w postanowieniu z 27 kwietnia 2016 r. (sprawa Ts 153/15), po uprzednim zawieszeniu postępowania z uwagi na złożoną przez skarżącą skargę kasacyjną. Następnie, już po wniesieniu drugiej skargi, Trybunał nie uwzględnił zażalenia skarżącej w postanowieniu z 4 lipca 2016 r. (sprawa Ts 153/15). Tym samym postępowanie skargowe w odniesieniu do pierwszej skargi uległo zakończeniu. Trybunał stwierdza zatem, że zachodzi rzadki w postępowaniu w przedmiocie wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej przypadek powagi rzeczy osądzonej. Ostateczne rozpatrzenie pierwszej skargi wyklucza bowiem dopuszczalność rozpatrzenia drugiej skargi, identycznej z tą, która zainicjowała postępowanie w sprawie Ts 153/15, co również stanowi podstawę odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu (art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK).

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.